

УДК 616.717 – 001.5 – 053(1–21)

© Ю.О. Грубар*, Я.Ф. Чайківський, Б.М. Майка, Т.С. Ганич

*Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського
Тернопільська міська клінічна лікарня швидко допомоги**АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ПЕРЕЛОМІВ ВЕРХНЬО КІНЦІВКИ В МІСЬКИХ ЖИТЕЛІВ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП**

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ПЕРЕЛОМІВ ВЕРХНЬО КІНЦІВКИ В МІСЬКИХ ЖИТЕЛІВ РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП – Наведено результати аналізу структури переломів кісток верхньої кінцівки в дорослого населення м. Тернополя. Встановлено існуючу залежність між частотою випадків, віком, статтю у пацієнтів різних вікових груп.

АНАЛИЗ СТРУКТУРЫ ПЕРЕЛОМОВ ВЕРХНЕЙ КОНЕЧНОСТИ У ГОРОДСКИХ ЖИТЕЛЕЙ РАЗНЫХ ВОЗРАСТНЫХ ГРУПП – Приведено результати аналізу структури переломів кісток верхньої кінцівки у дорослого населення г. Тернополя. Определена зависимость между частотой случаев, возрастом, полом в разных возрастных группах.

ANALYSIS OF UPPER EXTREMITY FRACTURES IN URBAN POPULATION OF DIFFERENT AGE GROUPS – The results of analysis of the structure of fractures of the upper extremity in the adult population of Ternopil. Established the existing relationship between the incidence, age, sex in patients of different age groups.

Ключові слова: травматизм, переломи верхньої кінцівки, остеопороз.

Ключевые слова: травматизм, переломы верхней конечности, остеопороз.

Key words: injuries, fractures of the upper extremity, osteoporosis.

ВСТУП Упродовж багатьох десятиліть травматизм залишається однією з найважливіших проблем суспільства. Із зростанням науково-технічного прогресу, інтенсифікацією виробництва, збільшенням кількості та швидкості засобів пересування, екологічних та техногенних катастроф травматичні ушкодження опорно-рухового апарату займають провідне місце серед проблем, які потребують вирішення в системі охорони здоров'я. Травми відзначаються поширеністю серед різних верств населення, особливо поміж осіб працездатного віку, молоді і дітей, та характеризуються в останні роки тяжкістю ушкоджень. У структурі захворюваності населення травматичні ушкодження опорно-рухового апарату посідають четверте місце після патології серцево-судинної системи, онкологічних захворювань та органів дихання. Травми та їх наслідки стали основною з причин ранньої інвалідності, тимчасово та стійко непрацездатності серед працюючого населення, що переростає у проблему соціально-трудових та фінансово-економічних збитків.

Згідно з даними Державно статистично звітності, щороку в Україні реєструється близько 2 мільйонів травм, опіків та отруєнь, майже 90 % з них це травми опорно-рухового апарату. Серед них переломи верхньої кінцівки реєструються у 230 тисяч осіб упродовж року, і тенденція до росту цього виду травм зберігається. Цей показник відповідає загальній динаміці травматизму, що спостерігається і у світовій практиці [1, 2, 3, 4].

Детальне вивчення частоти випадків та локалізації переломів, встановлення їх залежності від віку та статі дасть можливість прогнозувати епідеміологічну ситу-

ацію стосовно переломів верхньої кінцівки та визначити необхідні медичні ресурси в наданні ефективно-травматологічно допомоги пацієнтам.

Мета роботи: вивчити розповсюдженість та локалізацію переломів кісток верхньої кінцівки в дорослого населення м. Тернополя, встановити причини переломів, їх залежність між частотою випадків, віком та статтю.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ Вивчення рівня травматизму в людей різних вікових категорій обґрунтовувалося на отриманні первинно інформації з приводу звернень пацієнтів у травматологічний пункт м. Тернополя з 01 січня 2008 по 31 грудня 2008 року. Основними методами дослідження були аналітико-статистичний та математичний.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ Відповідно до отриманих даних за вказаний період у травмпункт звернулося за медичною допомогою 15450 пацієнтів. Переломи опорно-рухового апарату різної локалізації діагностовано у 2306 осіб, що становило 14,9 % від усіх травм. Вік пацієнтів коливався від 18 до 89 років.

За характером ушкодження розподілилися наступним чином: рани, поверхневі пошкодження, сторонні тіла, забої, пошкодження сухожилків склали 64,7 %. Питома вага вивихів, розтягнень, ушкоджень м'язів становила 18,3 %, переломи кісток верхньої кінцівки – 9,57 %, переломи нижніх кінцівок та кісток тулуба – 7,43 %. З переломами плечового пояса та верхньої кінцівки (лопатки, ключиці, плечової кістки, кісток передпліччя, променевої кістки в типовому місці, кісток кисті) звернулося 1480 хворих, що становило 64,2 % від усіх переломів опорно-рухового апарату. За статтевою приналежністю у зазначеній групі було 829 чоловіків (55,1 %) і 651 жінка (44,9 %).

Частоту переломів верхньої кінцівки залежно від пори року та статі представлено на рисунку 1.

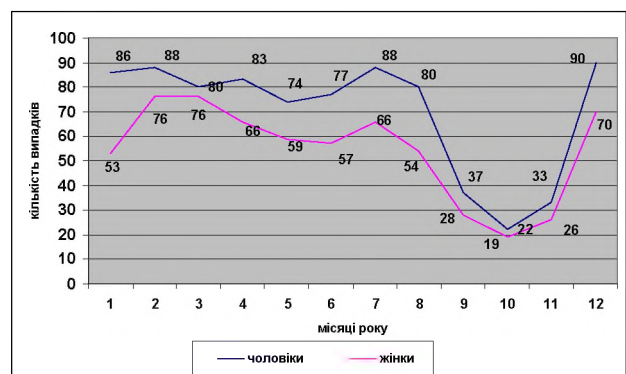

Рисунок 1. Частота переломів верхньої кінцівки залежно від пори року та статі.

Як видно з наведених даних, найбільша кількість переломів виникає у зимовий період. Високий рівень травмування верхньо кінцівки залишається навесні та влітку. Проводячи рейтингову оцінку між частотою переломів та статтю, встановлено, що у вікових групах до 50 років частота переломів кісток є вищою у чоловіків, що, на нашу думку, пов'язано з працею в умовах підвищеного ризику щодо отримання переломів як у побуті, так і на виробництві.

Серед усіх травм відсоток виробничого травматизму незначний. На зниження даного показника травматизму вплинуло різке падіння виробництва в регіоні, трудова міграція населення, безробіття, тенденція до загального скорочення чисельності населення в державі.

Травми, отримані на вулицях, пов'язані з падінням, особливо х кількість значно збільшується в осінньо-зимовий період. На даний вид травматизму суттєво впливають кліматичні умови, а саме ожеледиця, снігопади, погана робота комунальних служб міста. При падінні людей на вулицях переломи кісток діагностувалися у 69 % випадків. Головним чином, пошкоджуються верхні кінцівки.

Вагомий відсоток серед травм займає побутовий травматизм. Рівень травм, що виникали в побуті, залишається достатньо високим і не має тенденції до зниження. Головною причиною цих травм є падіння та виконання побутових робіт. Близько 78 % побутових травм виникає внаслідок падінь. Найчастіше пацієнти травмуються при падіннях у дворах – 62,3 %, під'здах – 14,8 % та квартирах – (7,5 %). Переважна більшість травмованих – люди перед- та пенсійного віку. Рівень травматизму у цій категорії пацієнтів, очевидно, пов'язаний з порушеннями координації рухів, розладами зору та слуху. Рідше пошкодження пацієнти отримують у різних побутових ексцесах, особливо в святкові та вихідні дні під впливом алкоголю. Найчастіше травмуються дистальний відділ передпліччя та кисть. Побутові травми в чоловіків зустрічалися у три рази частіше, ніж у жінок. У віці 18-45 років травми виникають у 4-5 разів частіше, ніж у людей пенсійного віку.

Проводячи рейтингову оцінку кількості травм верхньо кінцівки в осіб працездатного та пенсійного віку, встановлено, що в працюючих кількість травм є вищою, ніж у пенсіонерів. Проте кількість травм верх-

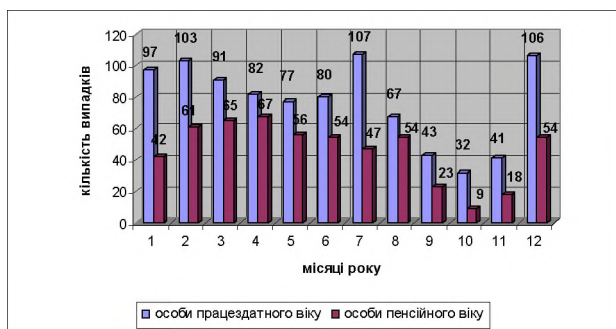

Рисунок 2. Частота переломів у осіб працездатного та пенсійного віку.

ньо кінцівки в осіб пенсійного віку у весняно-літній період є достатньо значною (рис. 2). Так, у весняний період травми верхньо кінцівки в людей пенсійного віку становлять 4/5 частоти випадків, ніж у працюючого населення.

Найпоширенішим видом пошкодження опорно-рухового апарату в осіб похилого та старечого віку є переломи кісток, які виникають на тлі інволютивного остеопорозу. В осіб старших вікових груп найчастіше діагностуються переломи в ділянці метафізів довгих трубчастих кісток, де остеопороз більш виражений. Наприклад, переломи шийки плечово кістки, променево кістки в типовому місці, переломи вертлюгово ділянки та шийки стегна, компресійні переломи хребців. Рейтинговий аналіз між частотою переломів верхніх кінцівок за віком та статтю встановив, що переломи дано локалізації у чоловіків вікової групи 20-49 років значно перевищують ці ж показники в жінок аналогічного віку. Однак після 50 років у жіночій популяції виявлено поступовий ріст кількості випадків переломів верхніх кінцівок з переважаючою локалізацією переломів у нижній третині передпліччя та ділянці хірургічного шийки плеча, тоді як у чоловіків кількість переломів зазначено локалізації зменшується.

За результатами досліджень, частота переломів верхніх кінцівок при низькоенергетичній травмі в чоловіків є нижчою, ніж у жінок.

Проводячи аналіз по сегментно локалізації переломів верхньо кінцівки в чоловіків та жінок різного віку, виявлено наступні дані (рис. 3).

У чоловіків найбільше ушкоджень припадає на переломи кісток кисті, що становить 50,3 % від усіх переломів верхньо кінцівки, в жінок цей показник становить лише 15,1 %.

Наступне місце за частотою ушкоджень займають переломи променево кістки в типовому місці. У цьому виді переломів переважають жінки – 48,6 %, у чоловіків переломи дано локалізації діагностовано лише у 22,6 % випадків. Переломи плечово кістки в жінок діагностовано в 22,5 %, серед чоловіків – 10,3 %. Переломи кісток передпліччя, що локалізуються у верхній та середній третині, в жінок діагностовано у 10,4 % осіб, у чоловіків – 7,8 %. Переломи ключиці у чоловіків виявлено у 8,7 % осіб. У жінок переломи дано локалізації діагностовано в 3,3 % випадків.

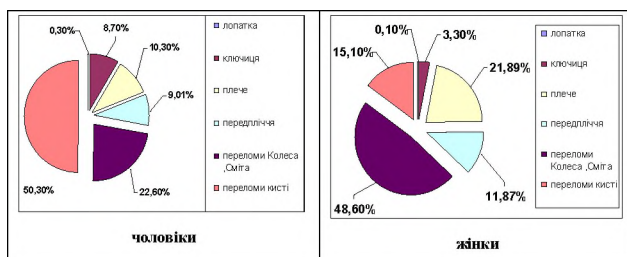

Рисунок 3. Посегментна локалізація переломів верхньо кінцівки в чоловіків та жінок.

Таким чином, порівнюючи літературні дані з отриманими результатами, необхідно відзначити, що за останні роки збільшився відсоток переломів плечово кистки до 14,3 % проти 7 % від усіх переломів кісток кінцівок. Аналогічні зміни спостерігаються і в кількості переломів кісток кисті, х ріст у відсотках виріс з 11 % до 34 %. Можна вважати, що ці зміни пов'язані зі збільшенням інтенсифікації ручно праці з використанням різноманітних механічних та електроприладів і нехтуванням правил техніки безпеки.

Серед пацієнтів з переломами кісток верхніх кінцівок отримували лікування в амбулаторних умовах 77,6 % травмованих.

В арсеналі засобів лікування переломів кісток в умовах травм пункту переважають консервативні методи лікування. Серед них основними є закрита репозиція кісткових уламків та іммобілізація гіпсовими пов'язками, при переломах без зміщення уламків виконувалася іммобілізація пов'язками "Скочкаст", застосовувався металоостеосинтез спицями Кіршнера.

ВИСНОВКИ 1. Переломи кісток верхніх та нижніх кінцівок серед міських жителів, за результатами досліджень, становлять 14,9 % від усіх травм. Переломи верхньо кінцівки діагностовано в 9,57 % випадків, що складає 64,2 % всіх переломів кінцівок.

3. Серед переломів верхньо кінцівки в чоловіків – 50,3 % припадає на переломи кісток кисті, в жінок – 48,6 % становлять переломи променево кистки в типовому місці. Найменший відсоток складають переломи лопатки – 0,3 % випадків у чоловіків та 0,1% випадків – у жінок.

4. Згідно з отриманими результатами, найчастіше травмуються люди передпенсійного віку та пенсіонери – 58,2 %. Серед травмованих пенсіонерів – жінок найчастіше діагностувалися переломи променево кистки в типовому місці.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналіз стану травматолого-ортопедично допомоги населенню Укра ни в 2003-2004 рр.: Довідник // Г.В. Гайко, А.В. Калашніков, В.П. Полішко та ін. – Ки в: Вид. дім "Бураго", 2005. – 134 с.
2. Аналіз стану травматолого-ортопедично допомоги населенню Укра ни в 2005-2006 рр.: Довідник // Г.В. Гайко, М.О. Корж, А.В. Калашніков та ін. – Ки в: "Воля", 2007. – 130 с.
3. Основні показники інвалідності та діяльності медико-соціальних комісій Укра ни за 2006 р.: Аналітико-інформаційний довідник // В.В. Маруніч, О.В. Сергієчко та ін. – Дніпропетовськ. – 2007. – 112 с.
4. Стан та перспективи розвитку ортопедо-травматологічно допомоги в Укра ні // Г.В. Гайко, А.В. Калашніков, С.М. Беседенський та ін. – Ки в: "КомПоліС", 2001. – 184 с.

Отримано 18.11.09.